

Més pressió contra el català a les Balears

El Govern balear, a través del conseller d'Educació i Cultura, Francesc Fiol, ha anunciat cinc mesures de xoc per al pròxim curs educatiu que signifiquen un major arraconament del català i, en la pràctica, l'inici fàctic de la disgregació.

El passat 9 de gener, uns dos mil manifestants, convocats per l'Obra Cultural Balear (OCB), demanaven, davant el Consolat de la Mar, seu del Govern balear, que l'executiu presidit per Jaume Matas canviàs la seva política lingüística. Amb el crit de "Rectificau", lema de la concentració, l'OCB deixava clara la seva posició davant aquest "procés d'anormalització" lingüística.

Malgrat les protestes, una setmana exacta més tard, el conseller d'Educació i Cultura, Francesc Fiol, després del consell de govern de cada divendres, va anunciar cinc noves mesures en relació amb el català a l'ensenyament. Lluny de ser cap rectificació, les iniciatives intensifiquen el procés d'arraconament del català. Però encara és més, perquè una de les decisions avançades presenta potencialment tots els ingredients de ser la primera passa seriosa cap al secessionisme lingüístic fàctic a les Balears.

Les intencions. El conseller Fiol comunicava el divendres dia 16 els acords presos pel Govern en la matèria del qual és el màxim responsable. Ara bé, tot i que l'executiu va aprovar de manera general totes les mesures, aquestes encara no s'han concretat. Serà durant els pròxims mesos quan es redactin els decrets i les normes que donin contingut jurídic a les intencions expressades. Amb la reserva lògica fins veure què i com es fa exactament, l'anunci fet per Fiol és prou significatiu sobre l'orientació de la política lingüística del Govern balear.

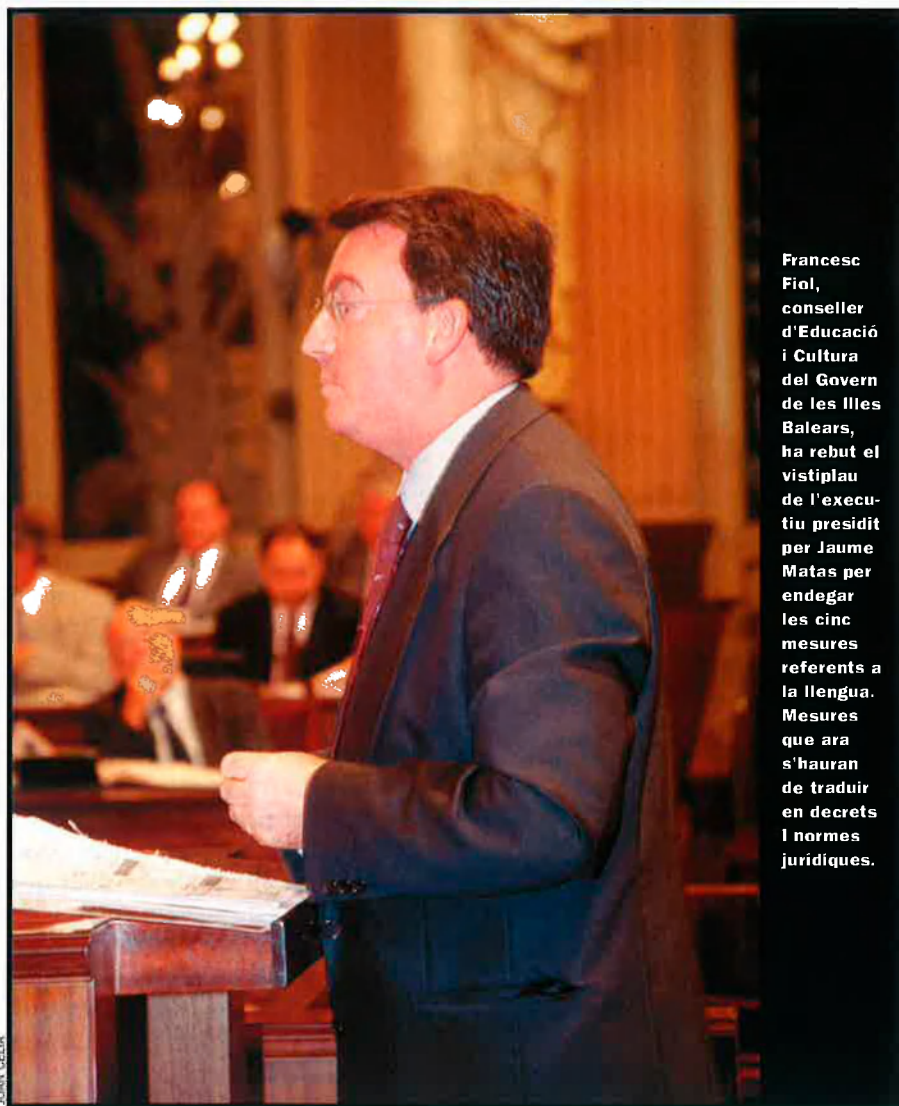
La primera de les mesures atorga a tots els alumnes que superin l'ensenyament obligatori secundari (ESO) la titulació de nivell C (coneixement mitjà) de català. En la pràctica, aquesta decisió significa que els exàmens de la Junta Avaluadora quedaran en una situació terminal. Sens dubte, el nivell vertader de coneixement i capacitat en ús del català que presenta un alumne quan acaba l'ESO no és equivalent a la capacitat que s'exigeix en els exàmens actuals de la Junta, la qual cosa condueix, inexorablement, cap a un horitzó en què la tasca de la Junta serà supèrflua i la capacitat de català cada cop menys important. Així ho ha considerat, justament, tot el professorat de la Junta Avaluadora de les Illes, la qual examinava el diumenge dia 18 en les proves de capacitat de català. Com a protesta, donaren l'aprovat a les 830 persones que s'hi havien presentat, a Palma i a Menorca. Els professors signaren un manifest contra la política lingüística del Govern, amb el qual acusaven l'executiu de perseguir el "desprestigi del català" a Balears.

Les tres mesures següents anunciades no són menys esfereïdores: així, tots els centres educatius estaran obligats a adreçar-se en castellà als pares quan aquests ho demanin; tots els centres primaris hauran de fer el primer ensenyament –aprendre a llegir i a escriure– en castellà si els pares ho demanen; també tots el centres que vulguin que el seu pla lingüístic superi el 50% d'ensenyament en català estaran obligats a consultar els pares, via referèndum, els quals hauran

de ratificar el pla del centre amb les seves votacions.

Tots aquests anuncis han merescut la dura crítica de tota l'oposició política (PSOE, PSM, EU i Els Verds) al Govern, del Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI), de l'OCB i de Joves de Mallorca per la Llengua, així com el desmarcament del soci del PP, UM. Fins i tot tant el president de la Generalitat de Catalunya, Pasqual Maragall, com el conseller en cap, Josep-Lluís Carod-Rovira, es van manifestar en contra d'aquestes decisions. El conseller Fiol va contestar aquestes crítiques afirmant que "de cap manera" l'executiu illenc permetrà que un altre executiu digui què ha de fer a Balears.

Secessionisme? L'última mesura anunciada pel Govern balear, a la qual s'ha donat menys importància però que potencialment és una "explosió nuclear" lingüística, és la conversió de l'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB) en el centre responsable de fixar quines són les modalitats insulars del català, això és, els dialectes, que haurà d'impulsar i editar en llibres de text perquè els al·lots puguin estudiar-los a les escoles. La mesura té, evidentment, una enorme potencialitat disgregadora. Dependrà, certament, de la manera com l'executiu de Jaume Matas vulgui orientar la tasca de l'IEB, però tenint en compte les actuacions lingüístiques del Govern balear en el darrer mig any, així com les mesures ara exposades, no sembla que la conclusió sigui gaire tranquil·litzadora. De fet, amb aquesta mesura l'IEB podria estar a punt de convertir-se en una mena d'acadèmia de la llengua, si més no pel que fa a modalitats, que acabi col·lidint amb l'Institut d'Estudis Catalans i amb el món acadèmic universitari. La sospita és més que pertinent. Cal tenir present que, d'ençà de la preautonomia (1978) i sobretot des de la instauració autonòmica (1983), els executius balears (del PP de Gabriel Canellas entre 1983 i 1995; de Cristòfol Soler, del mateix partit, els anys 1995 i 1996; de Jaume Matas, també del PP, entre 1996 i 1999; i, finalment, del Pacte de Progrés, entre 1999 i 2003) sempre havien acceptat la màxima autoritat lingüística de la Universitat de les

Francesc Fiol, conseller d'Educació i Cultura del Govern de les Illes Balears, ha rebut el vistiplau de l'executiu presidit per Jaume Matas per endegar les cinc mesures referents a la llengua. Mesures que ara s'hauran de traduir en decrets i normes jurídiques.

Illes Balears (UIB). Amb aquesta resolució, el Govern Matas no trenca clarament aquest reconeixement, però sí que ho fa implícitament. L'anunci que l'IEB serà l'entitat que fixarà les modalitats dialectals i l'editora en llibres de text –amb la consegüent obligatorietat de seguiment dels docents–, obre la porta a convertir aquesta entitat en una acadèmia lingüística al marge de la UIB i de tota la comunitat científica. Una entitat, és clar, que estarà sota ordres directes del Govern. Cal tenir en compte que l'IEB, ara per ara, no és un centre lingüístic, sinó un institut que s'ha dedicat a editar estudis històrics i a organitzar diversos esdeveniments com ara conferències i simposis sobre història i cultura de Balears. Per convertir-lo en el que Fiol anuncia –"ara és un centre infrautilit-

zat", digué el conseller–, caldrà dotar-lo de més potència administrativa i, sobretot, de tècnics que determinin quines modalitats s'hauran d'estudiar i com es relacionaran amb les formes estàndard. Per posar-ne un exemple gràfic sobre el que pot significar, podríem preguntar-nos si, en un futur, prevaldrà l'article salat davant del literari. Aspectes com aquest, i tants d'altres, seran els que se suposa que els futurs tècnics del l'IEB hauran de determinar. Qui seran? No se sap, però de ben segur que no sortiran del departament de Filologia Catalana de la UIB, que també s'ha manifestat en contra de la política lingüística del Govern. Per aquí hi ha la porta oberta a la sospita.

Miquel Payeras